

ZAVIČAJ

GRAČANIČKI GLASNIK
časopis za kulturnu historijuBroj 59
Godina XXX
Maj, 2025.
[str. 179-184]

© Monos 2025

Život na selu pedesetih godina: sjećanje Hanke Nasić (djev. Nurikić), zv. Hanuša iz sela Vranovići kod Gračanice

Nihad Halilbegović (pribilježio)

Urednička napomena: Boraveći u selu Vranovići, nedaleko od Gračanice, zajedno sa prof. Tajibom, rahm. Nurikićem, publicista i saradnik ovog časopisa Nihad Halilbegović 11. 9. 2017. pribilježio je usput i sjećanje Hanke Nasić, starije mještanke Vranovića (mahala Nurike), koja je tada imala 79 godina (rođena 1938.). U tom iskazu se na zanimljiv način opisuje život jedne imućnije porodice na selu, u prvih desetak godina poslije Drugog svjetskog rata, jednom tegobnom vremenu uspostave novog komunističkog režima, vremenu represije i obračuna sa svim stvarnim i potencijalnim protivnicima tog režima, počevši od takozvanog "hvatanja ustaških i četničkih bandi" po šumama, koje su zaostale iza rata, pa do progona imućnijih seljaka (kulaka) i hodža po mektebima i džamijama, te prisilnog otkupa, seljačkih zadruga itd.. Uprkos tome, kako se vidi iz ovog iskaza, omladina je nalazila načina da se proveseli i zabavi, uz bajrame, svadbena veselja, uobičajene mobe po njivama i avlijama (žetelice, ljuštilje i dr.). Radi autentičnosti, kazivanje donosimo u izvornom obliku, kako je i pribilježeno, uz minimalne uredničke intervencije. Čak smo ostavili i one dijelove u kojima se miješaju neposredna zapamćenja kazivačice sa nekim događajima koje realno nije mogla zapamtiti ("Blajburg", partizani i dr.). Logično

je da je za njih mogla čiti samo od starijih, pa ih je tako i zadržala kao svoje u svom pamćenju.

Editorial Note:

While visiting the village of Vranovići, not far from Gračanica, together with Professor Tajib (the late) Nurikić, publicist and contributor to this journal Nihad Halilbegović recorded, on September 11, 2017, the recollections of Hanka Nasić, an elderly resident of Vranovići (Nurike neighborhood), who was 79 years old at the time (born in 1938). In her account, she vividly describes the life of a relatively well-off rural family during the first decade after the Second World War—an arduous time marked by the establishment of a new communist regime, repression, and the targeting of all real and potential opponents of that regime.

Her testimony refers to events such as the so-called “hunting down of Ustaša and Chetnik bands” in the forests—remnants of wartime factions—as well as the persecution of wealthier peasants (known as *kulaks*) and imams in mosques and religious schools (*mektebs*), forced procurement campaigns, the formation of agricultural cooperatives, and other such measures. Despite these challenges, as the testimony reveals, young people still found ways to have fun and enjoy life—celebrating religious holidays like Bajram, weddings, and participating in traditional communal labor on fields and in yards (such as harvests and corn husking gatherings). To preserve authenticity, the testimony is presented in its original form, with minimal editorial intervention. Even parts where the narra-

tor mixes her own memories with events she realistically could not have witnessed (such as Bleiburg, the Partisans, etc.) have been kept. It is reasonable to assume she heard of these events from older generations and internalized them as part of her personal memory.

Mati mi je nadila ime svoje sestre, a rodila sam se uoči Hadžinskog Bajrama u sabah, pa sam se trebala zvati Hadžuša. Ocu je ime Ibrahim Nurikić, sin Šemsin. Imao je devetero djece: Hanifu, Nuru, Fatimu, Hankušu, Rahu, Fahretu, Fahriju i braću Ibrahima i Mehmeda. Rođena sam u zaseoku Nurike. Kada su se braća podijelila mi smo odselili na našu zemlju u Selište. Amidže su mi ostale u Nurikama. Lijep sam život provela kao dijete. U 14-oj godini sam pošla u školu u selu Sladnoj u zaseoku Ahmići. Završila sam dva razreda. Pošto otac nije imao odraslo muško dijete, ja sam radila na njivi, pomagala u oranju, vozila konjska kola, konje, volove, čuvala krave, ovce. Tako mi je uz rad prolazio život. Bio je sladak, nije mi bilo teško ništa raditi. Otac mi je bio trgovac. Sarađivao je sa gračaničkim trgovcima, s Prohićima, Halilbegovićima, Rešidbegovićima i drugim. Bože moj, kako smo bili veseli i zadovoljni. Kada se žito otrga, sazovu se cure i momci na ljuštenje, a preko zime komili bi žito. Došle bi komšinice i zvali smo ih “komilje”—i svi bi skupa komili žito, veselili se i slušali priče starijih mještana.

Na sijelima bi pjevali. Znala sam dosta pjesama i otpjevaću prve riječi od jedne pjesme: “Blago tebi, zelena travice, ti si

mlada svake godinice...” Sa svojih trinaest godina sam oralna njivu, držala plug, što je muški posao, ali nisam imala starijeg brata, pa je mene dopalo da radim teže poslove. Nije mi bilo teško. Radila sam u veselju. Starije sestre kad navršše 18 godina udaju se i odlaze, a mlađa sestra Raha, braća Ibrahim i Mehmed nisu bili dospjeli za rad. Kod nas su u najmu bili odavle Huso Sulejmanović i Jasim Nasić. Babo ih je izdržavao pošto su bili siromašni. Mati skuha hljeb i ja upregnem kola i odnesem im da jedu u njivu gdje su radili tog dana.

Dođoše muhadžiri iz Višegrada. Kod nas su bila dva brata—Nezir i Hakija, prezivali su se Nogo. Hakija je imao osmero, a Nezir troje djece. U Hakije su bili sinovi Vehid, Vahid, Salko, Huso i šćeri Esma i Semiza. Ženska djeca muhadžira su pomagala materi, a muškarci su radili na njivi, na poslovima koje sam ja vodila.

Moje sestre Fatima i Raha su bile cure, ali neće one na njivu, ostajale su kod kuće i pomagale materi.

Ja sam nosila muško odijelo, kaput, ša-lvare i cipele koje je otac donio iz Gračanice. Kada se okopava žito, kopača bude preko 25, a kada žanjemo isto toliko bude žetelica. Otac mi kaže hajde dovuci stožina. Ja dovučem puna kola, a oni žanju. Vozila sam šenicu. Gornja krčevina je bila zasijana šenicom, Donja krčevina zobom. U Njivici smo sijali žito, na njivama u Lohinji i Popovićkama smo kosili travu itd. Imali smo više od stotinu dulum zemlje i sve smo to obrađivali.

Petkom, naveče je bilo prelo, dolazile su cure i momci. Pjevali smo, uz šar-

Nasić (Ibrahima i Munire) Hankuša, zvana Hanka, djevojačko Nurikić, rođena 1938. godine, u Vranovićima, zaseok Nurike. Slikano 11.09.2017, Vranovići.

giju su svirali naše komšije. Veselili smo se—i svi su se udavali i ženili. Niko nije ostao neoženjen ili neudata. A danas u mahali ima trideset momaka neoženjenih i isto toliko cura. Kada bude veselje koje se zvalo “čestita”, cure i momci se “nakite”. Igra se kolo, pjeva i veseli. “Čestita” je bila uvijek u petak. Za Bajrame je bilo posebno veselo. Muškarci idu na Bajram-namaz, a onda obilaze familiju ili kolju kurban. Mladi se vesele. Bilo je lijepo, uh kako je bilo lijepo.

Iz zaseoka Karići su bili najbolji svirači, oni su svirali na ćemane, šargiju i gdje god je veselje—oni sviraju. Ma bilo se rahat... Kod nas se kolo nije igralo, nego hodalo. Nakićene cure su hodale okolo u kolu, a unutra u sredini su bili njihovi roditelji. Momci su se nalazili iza cura i promatrali ih. Koju curu begenišu dođu do nje i ašikuju. Takav je bio običaj. Rekla sam da su u sredini kola (gdje su same cure) bili roditelji i oni su se raspitivali

za pojedine cure: ko su im roditelji, odakle su i sl. Kolo je hodalo, roditelji su bili u sredini, a momci su sa strane gledali i begenisali cure. Bogatiji mještani su organizovali svadbe. Uoči svadbe se mlada knila. Mladu su zvali "čestita". Imaju cure koje pjevaju mladoj. Djever je okreće i posipa šećerkama i parama...

...

Partizani kad naiđu, trebalo im je pripremiti sobu. Kuhinja im je bila na mearaji. Selo je čuvao Zeleni kader i ustaše. Pjano je organizovao narod da se brani. Tražio je da narod kupuje puške. Mi smo ga volili. Kad nam se rodio brat, babo mu je dao Pjanino ime Ibrahim. Muhtar u našem selu je bio, prvo moj djed Mehmed, materin otac Nasić Mehmed, a poslije njega bio Zaim Hafizov. A moj otac je kada su došli partizani bio predsjednik Narodnog odbora, pošto je bio pismen. Za vrijeme stare Jugoslavije je držao dućan, a i materin otac je držao dućan, a moja mati je preuzela dućan kad joj je otac umro. Bio je život sladak, a danas ima svega, ali nema veselja.

Moj svekar Nasić Hakija je mobilisan u Handžar diviziju i ubili su ga partizani u Blajburgu. Oni, koji su se vratili, pričali su da su starije odvajali i ubijali, a mlađe mobilisali u vojsku. Kada su odvajali starija godišta, moj svekar je opazio svoje dajdžice i on im priđe da se sa njima pozdravi, partizani mu nedadoše da se vrati i on ode sa njima u smrt, iako je bio mlad. Vratili su se Osman Latifov, Huso Ališić, Halil Omerov, Sabit Mine Sabitovice i dr. Dosta se naših iz Vranovića nisu vratili kući, ubili su ih partizani. Otac mi

je pričo da se iz Vranovića nije vratilo više od 25 komšija.

...

Teško nam je bilo kada su nam uzeli zemlju u seljačku zadrugu. Hamid Hadžiefendić, narodni poslanik u staroj Jugoslaviji je reko babi da dadne zemlju u zadrugu pošto će zadruga sigurno propast, pa će mu se zemlja vratiti. Rekao je. "Ibrahime, ako ne daš zemlju u seljačku zadrugu, zemlja će pripasti državi i nećeš je nikada dobiti." Babo je svu zemlju predao u zadrugu-i plug i sve što je imo. U zadrugu su ušli i oni koji nisu imali zemlje, siromasi. Zadruga je tavrila tri godine i-propade. Jes, onda mog oca završiše. Otac je bio predsjednik Seljačke radne zadruge. Svako je mogao imati dva duluma okućnice. Navalila vlast da otac uđe u partiju, a on neće, ne vjeruje im. Pritisak je bio na omladinu da uđu u partiju, ali neće niko, posve slabo. Upisa se Huso Atifov u komuniste, drugi neće.

Počеше proganjati hodže. Mog amidžu Omera, hodžu i još nekoliko ljudi vjernika optuže da su "Mladi muslimani". Otac je u zadrugu upišo i Nurikića Ibrahima koji je imao osmero djece, a bio je siromašan. Tuže mog babu da on bogatašima dijeli više šenice, žita i dr., nego siromasima. Oni su od mekinja skuhalo pogaču, odnijeli u UDB-u i kažu evo čim nas Ibrahim Nurikić hrani, kao predsjednik zadruge. U UDB-i su bila dvojica ozloglašanih Draga (Dragana), a Osman Fazlić je predsjednik suda i on nije dao na bābu. Tamo, vamo, drži, nedaj, izvadi čage i pokaza šta je i koliko kome dijelio. U zgradi mejtefa je bila sjednica. Došao

je Mujo Suljagić, ispred vlasti, a nije se znao ni potpisati. Napravili su mu od gume štembilj na kojem je pisalo njegovo ime i prezime. I on je poslo Adema, radio je u opštini i Čamila Joldića i još nekog Imširovića, a bābu nema ko braniti. Ja se spremim i odem dole na sjednicu. Ja dođem dol, vri ko mravi. Kaže mu prvi komšija kojeg je babo hranio: “Ti si Ibrahim (Brajko–tako su ga zvali) podijelio svu čistu pšenicu svojim bogatašima, a nama si poslo nečistu–smeće”. Babo kaže: ‘Nisam ja dijelio, drugi su bili zaduženi’. Konferencija se rasu, raspusti se Seljačka zadruga, izgubili smo sav mal (stoku). Odvedu bābu u zatvor, gdje je odležao šest mjeseci. Lež'o je u zatvoru u Gračanici u zgradi Konaka. Poslije šest mjeseci–sudenje. Dovedoše bābu vezanog lancima. Optužili su ga da nije predao tri metra šljiva. Kaže on, pa to su šljive sa moje zemlje, okućnice. Komšija Hamid Nurikić ga tužio. Svjedoci kažu da moj babo nije pronevjerio tri metra šljiva, da su šljive pojele ovce. I babu puste. Puno mu je pomogao predsjednik suda Fazlić Osman. I nama–drago. Zadruga se rasformirala. Narod veseo pošto ih je zadruga dobro osiromašila. Sve što je babo unio u zadrugu: volove, krave, plugove–sve je propalo. Vratili su nam zemlju. I mi smo osiromašili, ali smo se brzo snašli. Babo je pomalo prodavao šume, a kasnije se uključio u trgovinu i hvala Bogu mi smo opet dobro živili. Palili smo kreč i prodavali. Puno smo radili, ali smo lijepo i živili. U selu nam je bio hodža Hasan Nurikić. Sva su djeca išla u mehteb. Imali smo lipovu šumu, baba

je svake godine pokreše i proda i teke (malo) se snađemo. Parkali smo žito u Lohinji kod Žuža i Prohića šume, ja sam čuvala konja, a otac je držao plug. U šumama su se krili četnici. Meho Sulejmanović i Latif Karić i još nekoliko ljudi su znali gdje se nalaze četnici, a mi o njima ništa ne znamo.

I mi smo parkali kukuruz uoči Bajrama. Kad smo završili pos'o, otac mi kaže: “Dok se konji odmore, otiđi gore u šumu i saberi granja, da poneseš materu, uoči Bajrama je.” Ja odoh gore i sabrao granja i odnesem na kola. Mrak je. Idemo mi kolima umorni, kad kod kuća Žuža, gore viš puta, stoji čojk s puškom. Vičem ja babi: “Babo, čojk stoji s puškom”, a on mi kaže: “Šuti”–i mi prođosmo. Kad smo došli kući, baba je otišo da pregleda lipe, a komšija Habib Karić naiđe i kaže bābi da su mu sinoć na jelu bili četnici. On je s njima, ko biva, sarađivao. Moro sarađivati. Muslimani nisu imali oružja, razoružani su, a nisu imali ni zaštitu od vlasti. Kaže on ocu: “Ibrahim, skloni se. Sinoć da mene nije bilo i moje žene Ajiše, tebe bi banda ubila.” “Što?”–pita baba... A Meho Sulejmanović je otišao u UDB-u i prijavio da su četnici bili u našoj šumi i da su tamo jeli. Iz UDB-e dvojica udbaša Draga, dođu pravo pred našu kuću. Kažu oni ocu: “Jesi li nosio četnicima doručak?” “Ma nisam”, odgovori baba, “kakav doručak?” Svu su nam kuću pretitrali i nisu našli ništa. Oni našu kuću pretresaju, umjesto da gone četnike. I odvedu oni bābu u Gračanicu. Dvojica UDB-aša jašu na konjima, a baba za njima pješke. Naiđu oni na sudiju Osmana Fazlića, po-

šao na poslo. Kaže im Osman: "Stanite malo" i oni stadoše. Pita Osman: "Otkuda vam ovaj čojk?" Kažu oni: "On je saradnik četnika." I Osman ode. Kada su došli u zgradu UDB-e, pitaju bābu: "Gdje su četnici?" Kaže: "Ne znam, možete me ubiti, ali ja ne znam." Pitaju oni: "Ko zna?" Kaže otac: "Zna Meho Sulejmanović..."

Meho je bio doušnik. Puste oni oca i pred njega iziđe sudija Osman Fazlić i pita ga: "Šta je bilo Ibrahime?" –i baba mu sve ispriča. Posavjetova on baba da se malo skloni. Kaže baba: "Nekako sam došao kući, kad–Latif Karić (i on je "hranitelj" četnika) kaže" 'Merhaba Ibrahime, gdje si bio?'. Baba odgovori: "Bio sam u Gračanici." "Šta ima?" –pita on. "Nema ništa", reče baba. Tu več je baba noćio u potoku. Niže amidža Osmine kuće

bila jedna velika kruška i rijeka joj potkopala žile. Tu se baba uvuče i prespava. Opazi ga Nurikić Ibrahim Mustin i pita ga: "Gdje si bio?", a baba odgovori: "Brao kruške.". Ne smije baba kući. Krije se. Kad dođe mu iz Gračanice haber da su uhvatili trojicu četnika, a ostala su još četvorica. Pritisla UDB-a Mehu Sulejmanovića, razoružali ga i uhapsili. On im je sve priznao. Tu noć su četnici napali na kuću Hamida Mutapčića i on se uspio spasiti. Skočio je sa gornjeg sprata kuće. Baba je oslobođen. Vremenom su svi četnici (bilo ih je 12) pofatani.

I tako sam ja svoj život provodila u Vranovićima. Svašta sam prošla i svašta vidjela. Bilo je i teških trenutaka, ali sam uvijek bila vesela, pa i onda kada smo u zadrugu dali zemlju, koja nas je hranila.